

Motivasyon ile Yaşam Doymu Arasındaki İlişkide Problem Çözme Becerilerinin Aracı Rolü*

Relationship Between Motivation and Life Satisfaction: The Mediating Role of Problem Solving Skills

Öznur TULUNAY ATEŞ¹

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, otates@mehmetakif.edu.tr

Makalenin Geliş Tarihi: 08.12.2020

Yayına Kabul Tarihi: 09.07.2021

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, motivasyon ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide problem çözme becerilerinin aracı rolüne ilişkin geliştirilen teorik modelin test edilmesidir. Çalışma 420 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri: Yetişkin Motivasyon Ölçeği, Problem Çözme Envanteri ve Yaşam Doymu Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde; korelasyon ve yapısal eşitlik modelinden yararlanılmıştır. Ayrıca motivasyon ve yaşam doyumu arasındaki ilişkide problem çözme becerilerinin aracı rolüne yönelik kurulan model yapısal eşitlik modeli ile test edilmiştir. Analizler için LISREL ve SPSS programları kullanılmıştır. Korelasyon analizi sonuçları; motivasyon ve yaşam doyumu arasında pozitif yönde ilişki olduğunu, öğrencilerin motivasyonlarının ve yaşam doyumlarının yüksekliği ile problem çözme konusunda kendini yetersiz algılamaları arasında ve negatif yönde ve düşük düzeyde ilişki olduğunu göstermiştir. Yapılan yapısal eşitlik modeli ile ise, motivasyon ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide problem çözme becerilerinin kısmi aracı rolü olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgu, öğrencilerin motivasyonları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkide problem çözme becerilerinin rolüne dikkat çekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Motivasyon, Yaşam doyumu, Problem çözme becerileri, Yapısal eşitlik modeli, Üniversite öğrencileri.

ABSTRACT

The aim of this study is to test the developed theoretic model related to the mediator role of problem solving skills in the relationship between motivation and life satisfaction. This study was performed with 420 university students. The data of the study were collected by Adult motivation

* **Alıntı:** Tulunay Ateş, Ö. (2021). Motivasyon ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide problem çözme becerilerinin aracı rolü. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*,41(3), 1465-1487.

scale, Problem solving inventory and Life satisfaction scale. In the analyses of data, corelation and structural equation were used. Additionally, the developed model to the role of problem solving skills tool in the relationship between motivation and life satisfaction was tested by structural equation model. LISREL 9.30 ve SPSS 24 programs were used for these analyses. The analyses of corelation showed a positive relationship between motivation and their life satisfaction, a negative relationship between students' high motivation with their life satisfaction and their weak perception of problem solving. With the structural equation model, it was determined that problem solving skills have a role of the partial mediator of students' motivation and their life satisfaction. The evidence found draws attention to the role of problem solving skills in the relationship students' motivation and their life satisfaction.

Keywords: *Motivation, Life satisfaction, Problem solving skills, Structural equation modeling, College students.*

GİRİŞ

İnsanın yaşamındaki amaç arayışında; mutluluk, iyilik, haz, doyum, değer gibi kavramlar önemli yer tutar. Bu nedenle, özellikle felsefenin temellerinin atıldığı yıllarda bu kavramlar vurgulanmış ve görüş ayrılıkları oluşmuştur. Örneğin; Aristippos ve Epikuros gibi hedonistik düşüncenin şekillenmesinde önemli rol oynayan düşünürlere göre, yaşamın en yüksek amacı kişinin kendi hazzıdır, diğer her şey bu amaca hizmet ettiği ölçüde iyi ve değerlidir. Hedonist görüşe karşı olan Platon'a göre, beden arzu ve istekleriyle ilgili olan hazlar kötüdür. Bu nedenle iyi ile ilişkilendirilmemelidir. Haz ile iyi arasındaki ilişkiyi vurgulayan Aristoteles'e göre ise, iyi ya da kötü türleri (Çankaya, 2017) olan haz bir sonuçtur (Çötök, 2011). Felsefede önemli yeri olduğu açıklanan bu kavramlar, psikoloji bilimine de taşınmış, ayrıca bu kavramlardan yola çıkarak yaşam doyumunu, öznel iyi oluş gibi yeni kavramlar türetilmiş ve bunların birbirleriyle ilişkileri tartışılmıştır. Pozitif psikoloji alanının çalışmalarında sıklıkla vurgulanan yaşam doyumunu (Ümmet, 2017), bazı araştırmacılar tarafından mutluluk ve öznel iyi oluş kavramları ile eş anlamlı kabul edilmiştir (Lu, 2000).

Yaşam doyumunu, kişinin beklentileriyle elindekileri yani sahip olduklarını karşılaştırarak elde ettiği durum ya da sonuç olarak tanımlanmaktadır (Neugarten, Havinghurst ve Tobin, 1961). Bu tanımdan hareketle yaşam doyumunun; bireylerin beklentilerine, olayları yorumlama şekillerine, sahip oldukları çeşitli beceri ve özelliklere göre değişebileceği söylenebilir. Bu nedenle, kişiler arası farklılık gösteren motivasyon düzeylerinin ve problem çözme becerilerinin bireyin yaşam doyumunu da farklılaştıracağı düşünülebilir.

Larson ve arkadaşları (1993) problem çözme konusunda bireyin kendini nasıl gördüğünün, problem çözme sürecinde nasıl düşündüğünü, nasıl hissettiğini ve nasıl davrandığını etkilediğini ifade ederek, bireyin problem çözme becerisi konusundaki algısının önemine dikkat çekmektedir. Motivasyon ve problem çözme birbiri ile ilişkili kavramlardır. Motivasyon süreci; susamak, acıkmak, bir problem çözmeyi öğrenmek gibi bir ihtiyaçla başlar (Bayındır ve Özel, 2008). Bu açıdan problem çözmenin kişisel

bir ihtiyaç olduğu ve motivasyon oluşturup, motivasyonu olumlu yönde etkileyebileceği düşünülebilir.

İçsel ve dışsal motivasyon düzeyleri hem psikolojik hem de akademik değişkenlerle ilişkilidir (Demir-Güdül, Can ve Ceyhan, 2019). Bu durumda, iyimserlik ve ümit gibi psikolojik değişkenlerin içsel motivasyonla ilişkili olduğu ve bireylerin iyimser düşünce tarzının ve ümit düzeyinin problem çözme becerilerini ve yaşam doyumunu etkileyebileceği söylenebilir. Çünkü zorluk ve problemlerle başa çıkmada motivasyon kaynağı olarak nitelenebilen iyimserliğin (Ewen, 2003: 34), motivasyon ve baş etme davranışını etkileyerek iyilik hâlinin oluşmasına aracılık eden önemli bir mizaç özelliği olduğunu (Harju ve Bolen, 1998: 188) ve ümit düzeyi yüksek olan öğrencilerin problem çözme ve akademik uğraşta daha yetkin, yaşam doyumlarının daha yüksek olduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Chang, 1998: 959).

Aristo'nun da yer aldığı aktivite kuramcıları, mutluluğun davranıştan kaynaklandığını vurgulayıp, yaşam doyumunda eylemin sonucundan ziyade eylem gerçekleştirilirken yaşanan/deneyimlenen aktivite sürecine dikkat çekmiştir (Yetim, 1991). Motivasyon kuramları içinde özellikle son yıllarda adından sıkça söz edilen öz belirleme kuramı da insanı aktif ve gelişim yönelimli bir varlık olarak tanımlamıştır (Deci vd., 1991; Deci ve Ryan, 2004). Bu kuramda içsel motivasyonun özellikle, özerklik ve yetkinlik ihtiyaçlarının doyurulmasına bağlı olduğu öne sürülmektedir (Deci ve Ryan, 2000). Bu iki kuramdan hareketle bireyin problemlerini çözme konusunda aktif ve doğru tavrının, başka bir ifadeyle kendisini özerk ve yetkin hissetmesini sağlayacak yöndeki tutumunun yaşam doyumunu olumlu yönde etkileyeceği düşünülebilir.

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan, problem çözme becerilerinin motivasyonsuzluk, dışsal motivasyon ve içsel motivasyon düzeylerini yordamadığını (Karataş, 2011) tespit eden bazı araştırmaların yanında; akademik motivasyon ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yöndeki anlamlı ilişkiyi (Özcan ve Karaca, 2018), motivasyon düzeyinin yüksekliği ile yaşam doyumunun yüksekliği arasında ilişkiyi (Demir-Güdül, 2015; Demir-Güdül, Can ve Ceyhan, 2019), yaşam doyumunun başarı motivasyonunu önemli ölçüde açıkladığını (Karaman ve Watson, 2017), yaşam doyumunu ve sosyal problem

çözme arasında ilişkilerin olduğunu ve rasyonel problem çözme, pozitif problem yönelimi ve kaçınma tarzının yaşam doyumunu önemli ölçüde yordadığını (Hamarta, 2009), motivasyon ve performans (Vollmeyer, Rheinberg ve Burns, 1998), motivasyon ve problem çözme (Wieth ve Burns, 2000) ilişkileri gösteren çok sayıdaki araştırmanın motivasyon ve yaşam doyumunu, problem çözme becerileri ve yaşam doyumunu, motivasyon ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkileri doğruladığı söylenebilir.

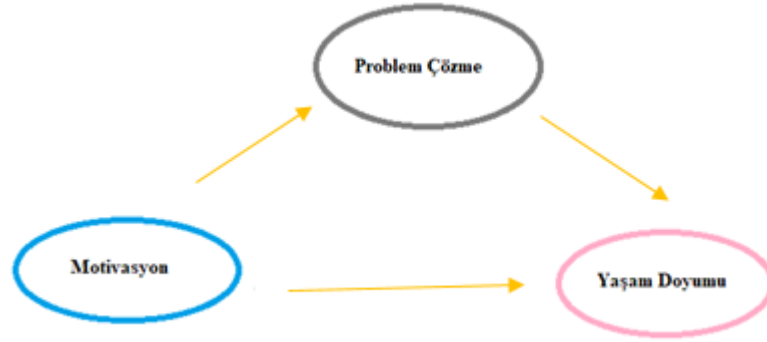
Alanyazın incelendiğinde, bu çalışmada incelenen değişkenlerin bazılarının aracı etkilerinin kurulan yol modelleri ile incelendiği görülmektedir. Örneğin, Cassidy ve Giles (2009) 235 üniversite öğrencisi ile yaptıkları üç yıllık boylamsal çalışmanın sonucunda aile desteğinin, sosyoekonomik durumun, içsel motivasyonun ve problem çözme öz yeterliliğinin not ortalaması içindeki varyansın %44'ünü açıkladığını belirlemişlerdir. Araştırmada, aile desteğinin ve sosyoekonomik durumun akademik performans üzerindeki etkisine içsel motivasyonun ve problem çözme tarzının aracılık ettiği sonucuna ulaşmışlardır. Yurtseven ve Doğan (2019) ise, problem çözme becerisinin akademik erteleme üzerindeki etkisinde akademik motivasyonun aracı rolünü inceledikleri çalışmada, özellikle üniversite öğrencileri için önemli bir sorun olan akademik ertelemenin problem çözme becerisi ve motivasyonun bir işlevi olduğuna vurgu yapmışlardır. Bu araştırmaların dışında, üniversite öğrencilerinde akademik stres ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkide başarı motivasyonunun ve kontrol odağının aracı rolünü (Karaman, Nelson ve Vela, 2018), yaşam doyumunu ve kişiler arası problem çözme yaklaşımlarında affediciliğin aracılık rolünü (Çam ve Alkal, 2019) inceleyen araştırmaların da bulunduğu görülmüştür. Fakat yapılan incelemelerde üniversite öğrencilerinin motivasyonları ile yaşam doyumları arasındaki ilişkide problem çözme becerilerinin aracı rolünü inceleyen çalışmalara rastlanmamıştır. Bireylere bağlı farklılıklar gösterebilen yaşam doyumunun bireyin iş ve özel hayatında önemli ve belirleyici bir değişken olduğu bir gerçektir. Bu çalışmada motivasyon ile problem çözme, motivasyon ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin araştırmalarla doğrulandığı bilgisinden ve problem çözme becerisinin motivasyon oluşturma, motivasyonu olumlu yönde etkileyebilme çıkarımından hareketle, motivasyonla yaşam

doyumunu ilişkisinde problem çözme becerisinin rolünü belirlemek amaçlanmıştır. Bu sayede, üniversite öğrencilerinin motivasyonlarını artırmaya yönelik çalışmalarda problem çözme becerilerini geliştirmeleri konusunda verilecek eğitimlerin ve yapılacak rehberliğin, öğrencilerin yaşam doyumları üzerindeki olumlu etkisinin görülmesinde faydalı olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle araştırmanın alana katkı sağlaması beklenmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, değişkenler arasındaki ilişkilerin araştırıldığı ilişkisel tarama modelinde bir çalışmadır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Araştırmanın modeli Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1. Motivasyon ile Yaşam Doyumu İlişkisinde Problem Çözme Becerilerinin Aracı Rolü

Katılımcılar

Araştırmanın evrenini, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında bir üniversitenin öğrencileri oluşturmaktadır. Evrene ulaşmanın zorlukları nedeniyle basit tesadüfî örnekleme yöntemi ile mühendislik-mimarlık, eğitim, iktisat, spor bilimleri ve fen edebiyat fakültelerinde öğrenim gören ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 421

üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Uç veriler elendikten sonra analizler 420 üniversite öğrencisinden elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubundaki öğrencilerin 223'ü (%53.1) kadın ve 197'si (%46.9) erkektir.

Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırma öncesinde öncelikle ölçekleri geliştiren kişilerden ve etik kuruldan gerekli izinler alınmıştır. Bu amaçla e-mail yoluyla ilgili kişilerle iletişime geçilmiş, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi girişimsel olmayan etik kuruluna yapılan başvuru, 15/04/2020 tarihinde yapılan toplantıda GO 2020/98 sayılı kararla etik açıdan uygun bulunmuştur. Araştırmanın verileri Likert tipi ölçme araçları kullanılarak toplanmıştır. Bunlar: Yetişkin Motivasyon Ölçeği, Problem Çözme Envanteri ve Yaşam Doyumu Ölçeğidir.

Araştırmada kullanılan yetişkin motivasyon ölçeği, Tulunay-Ateş ve İhtiyaroğlu (2019) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek içsel ve dışsal motivasyon şeklinde iki alt boyuttan oluşmaktadır. Araştırmacılar, ölçeğin geliştirme aşamasında üniversite öğrencilerine de uygulandığını ve içsel motivasyon boyutunun; güvenilirlik değerinin 0.92 olduğunu, dışsal motivasyonun ise 0.82 olduğunu ifade etmiştir. 21 maddeden oluşan ölçeğin toplamda güvenilirlik değeri ise, 0.94'dür ve iki bileşen birlikte toplam varyansın %47.95'ini açıklamaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) çalışmaları sonucuna göre, önerilen modele ilişkin uyum indeksleri X^2/sd (1.62), GFI (0.85), CFI (0.96), NFI (0.91), RMSEA (0.06), AGFI (0.82) olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise, ölçeğin iç tutarlılık (Cronbach Alpha) değerinin içsel motivasyon alt boyutu için 0.94, dışsal motivasyon için 0.82, ölçeğin geneli için 0.94 olduğu görülmüştür. Araştırma öncesinde yapılan DFA da ise uyum indeksleri; X^2/sd (3.24), GFI (0.87), CFI (0.91), NFI (0.88), RMSEA (0.07) olarak hesaplanmıştır.

Problem Çözme Envanteri (Heppner ve Peterson, 1982; Heppner, 1988) tarafından geliştirilmiş, Şahin, Şahin ve Heppner (1993) Türkçe'ye çevrilmiştir. Problem Çözme Envanteri, 6'lı likert tipinde ve 35 maddelidir. Puan ranjı 32-192'dir. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireylerin problem çözme konusunda kendini yetersiz

algıladığını göstermektedir. Puanlama esnasında 9, 22 ve 29. maddeler puanlama dışı tutulur. 1, 2, 3, 4, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 ve 32. maddeler ters olarak puanlanan maddelerdir (Savaşır ve Şahin, 1997). Ölçeğin Türkçeye uyarlamasında aceleci, düşünen, kaçınan, değerlendirici, kendine güvenli, planlı yaklaşım alt ölçeklerinin Cronbach Alpha katsayılarının sırasıyla 0.78, 0.76, 0.74, 0.69, 0.64 ve 0.59 olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada ise ölçeğin genelinde 0.86, alt boyutların sırasına göre; 0.77, 0.84, 0.75, 0.79, 0.46, 0.79 şeklinde bulunmuştur. Ayrıca, geçerliğe yönelik yapılan DFA da ölçeğin uyum indekslerinin X^2/sd (2.64), GFI (0.86), CFI (0.88), NFI (0.82), RMSEA (0.06) olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada kullanılan yaşam doyumu ölçeği ise; Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması; Durak, Şenol-Durak ve Gençöz (2010) tarafından yapılmıştır. Araştırmacılar tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan uyarlama çalışmasında (n=547); ölçekten alınan puanın ortalamasının 21.91, standart sapmasının 6.18, ölçeğin iç tutarlılığının 0.81 olduğu ve maddelere ait madde toplam ölçek korelasyonunun 0.55 ile 0.63 arasında değiştiği bulunmuştur. Bu çalışmada ise, ölçeğin iç tutarlılık (Cronbach Alpha) değerinin 0.84 olduğu, uyum indekslerinin X^2/sd (4.96), GFI (0.97), CFI (0.97), NFI (0.96), RMSEA (0.09) olduğu tespit edilmiştir.

Etik İkelere Uygunluk

Makalenin araştırma ve yazım sürecinde “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi”nde’ yer alan tüm kurallara uyulmuş ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler”den hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Mevcut araştırma kapsamında öncelikle Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan Ek 1.’de yer alan GO 2020/98-604 nolu karar ile 15.04.2020 tarihinde etik kurul onayı alınmıştır.

Veri Analizi

Verilerin analizinde; değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler ve korelasyon katsayıları incelenmiştir. Ayrıca motivasyon, problem çözme ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilere yönelik kurulan modelin test edilmesi için Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) yapılmıştır. Analizlerde, LISREL ve SPSS programlarından yararlanılmıştır.

Gizil ve gözlenen değişkenleri kapsayan YEM araştırmacılara değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı etkileri belirleme olanağı sağlamakta (Çelik ve Yılmaz, 2013) ve ölçme modeli ile yapısal model şeklinde iki parçadan oluşmaktadır (Akt. Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012).

Veri analizi öncesinde az sayıdaki kayıp veri yerine ortalama değerler atanmış, hatalı girilen veriler kontrol edilerek düzeltilmiştir. YEM çok değişkenli analiz olduğu için verilerin çok değişkenli uç değerlerden arınlık durumu, Mahalanobis uzaklığı hesaplanarak test edilmiştir. Mahalanobis uzaklığı hesaplaması, çok değişkenli aykırı değer belirlemede kullanılan tekniklerin başında yer almaktadır (Hodge ve Austin, 2004). Elde edilen sonuçlar verilerde çok değişkenli aykırı değer olarak tespit edilen ($p < 0.001$) bir veri analiz dışı bırakılmıştır.

Bu araştırmada yapısal model analizi öncesinde verilerin normal dağılımını test etmek için aritmetik ortalama, medyan ve mod değerleri SPSS programında incelenmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin normal dağılımına ilişkin bulgular ölçeğin geneli için hesaplanan aritmetik ortalama, medyan ve mod değerleri sırasıyla motivasyonda (3.99, 4.14, 4.29), problem çözmede (2.98, 3.06, 3.19), yaşam doyumunda ise (4.23, 4.20, 3.90) şeklindedir. İlgili değerler birbirine yakın olduğu için verilerin normal dağılım gösterdiği düşünülmüştür. Ayrıca, histogram grafiklerinin incelenmesi sonucunda da bu düşünce desteklenmiştir. Bunun yanında LISREL programında da veriler tek değişkenli ve çok değişkenli normallik açısından kontrol edilmiş ve herhangi bir soruna rastlanmamıştır. Verilerin normallığı test edildikten sonra ilk olarak ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmış, ardından ölçüm modeli analiz edilerek doğrulanmış, değişkenler arasındaki ilişkiler belirlenmiş, son olarak da motivasyon ve yaşam doyumu

arasındaki ilişkide problem çözme becerisinin aracılık rolüne ilişkin yapısal eşitlik modeli analizine geçilmiştir. Bulgular bu sırayla sunulmuştur.

BULGULAR

Araştırmada oluşturulan yapısal modellere ilişkin analizler öncesinde; yaşam doyumu gizil değişkeni için madde parselleme yöntemi uygulanarak gözlenen değişkenler şekillendirilmiştir. Araştırmada parselleme tekniğinin kullanılma nedeni; psikolojik ve örgütsel araştırmalarda kullanımının önerilmesi, faktör analizinin zayıflıklarına alternatif olması ve özellikle tek boyutlu örtük değişkenlerde çok daha yüksek model uyumu sağlanabilmesinde etkili olmasıdır (Süral-Özer, Eriş ve Timurcanday-Özmen, 2012). Madde parsellemesi için açımlayıcı faktör analizi yapılmış ve her bir ölçeğin maddeleri faktör yüklerine göre; en düşük ve yüksek faktör yüküne sahip olanlar iki ayrı parselde ayrılmıştır. Tüm bunların sonucunda toplam 3 gizil değişken ve 10 gözlenen değişken elde edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin, motivasyon, yaşam doyumu ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkilerin belirlenmesi için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi gerçekleştirilmiştir. Değişkenler arasındaki korelasyonlar, ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanarak Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Değişkenler Arasındaki Korelasyon, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

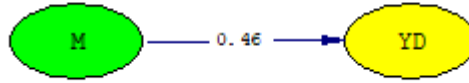
Değişken	\bar{X}	Sd	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.İçsel Motivasyon	4.11	0.77	-												
2.Dışsal Motivasyon	3.80	0.72	0.74**	-											
3. Motivasyon	3.99	0.70	0.97**	0.89**	-										
4.Aceleci Yaklaşım	3.30	0.89	-0.16**	-0.11*	-0.15**	-									
5.Düşünen Yaklaşım	2.80	1.11	-0.14**	-0.14**	-0.15**	0.74	-								
6.Kaçınan Yaklaşım	2.72	1.08	-0.25**	-0.19**	-0.25**	0.52**	0.23**	-							
7.Değerlendirici Yaklaşım	2.84	1.19	-0.21**	-0.18**	-0.21**	-0.04	0.66**	0.19**	-						
8.Kendine Güvenli Yaklaşım	2.99	0.72	-0.17**	-0.06	-0.14**	-0.08	0.72**	0.20**	0.53**	-					
9.Planlı Yaklaşım	2.77	1.10	-0.23**	-0.20**	-0.23**	-0.05	0.78**	0.22**	0.22**	0.69**	-				
10.Problem Çözme	2.99	0.62	-0.29**	-0.22**	-0.28**	0.49**	0.75**	0.65**	0.65**	0.68**	0.74**	-			
11.Yaşam Doymu 1	4.27	1.55	0.15**	0.15**	0.16**	-0.22**	-0.07	-0.25**	-0.11*	-0.07**	-0.08	-0.23**	-		
12.Yaşam Doymu 2	4.20	1.47	0.16**	0.14**	0.17**	-0.24**	-0.03	0.26**	-0.37	-0.02	-0.51	-0.20**	0.76**	-	
13.Yaşam Doymu	4.23	1.41	0.17**	0.15**	0.17**	-0.25**	-0.05	0.27**	-0.70	-0.04	-0.07	-0.22**	0.91**	0.96**	-

*p<0.05 **p<0.01

Tablo 1’de görüldüğü gibi, motivasyon ile problem çözme arasında negatif ve düşük düzeyde ($r=-0.28$, $p<0.01$), motivasyonla yaşam doymu arasında pozitif ve düşük düzeyde ($r=0.17$; $p<0.01$), problem çözme ile yaşam doymu arasında negatif ve düşük düzeyde ($r=-0.22$; $p<0.01$) anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Ulaşılan sonuçlar değerlendirilirken ölçekten alınan toplam puanların yüksekliğinin, bireylerin problem çözme konusunda kendini yetersiz algıladığı şeklinde yorumlandığı gözden kaçırılmamalıdır. Bu durumda; öğrencilerin motivasyonlarının ve yaşam doyumlarının yüksekliği ile problem çözme konusunda kendini yetersiz algılamaları arasında ve negatif yönde ve düşük düzeyde, motivasyonları ile yaşam doyumları arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde ilişkilerin olduğu söylenebilir. Ayrıca, korelasyon katsayı 0.80 ve üzerinde olan ilişkilere rastlanmamış olması çoklu doğrusal bağlantı (multicollinearity) problemi olmadığını göstergesi olarak yorumlanabilir.

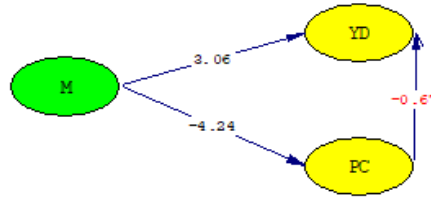
Aracılık analizinde üç koşulun sağlanması gerekir. Bunlar; yordayıcı değişkenin aracı değişkenle ilişkili olması, yordayıcı değişken ile yordanan değişkenin ilişkili olması ve aracı değişken ile yordanan değişkenin ilişkili olmasıdır. Eğer bu koşullar sağlanırsa ya yordayıcı ve yordanan değişken arasındaki ilişkiye aracı değişken eklendiğinde bu ilişki anlamlı düzeyde düşmeli ve kısmi aracılık sağlanmalıdır ya da ilişki artık anlamlı

düzejde olmamalı ve tam aracılık sağlanmalıdır (Baron ve Kenny, 1986). Bu nedenle, Tablo 1'deki korelasyon değerlerinin değişkenler arası ilişkileri gösterdiği ve incelenen ölçüm modelinde bu ilişkilerin doğrulandığı, başka bir ifadeyle aracılık analizi koşullarının sağlandığı yorumu yapılabilir. Yapılan korelasyon analizi sonrasında ise motivasyon ile yaşam doyumu arasındaki doğrudan ilişkinin test edildiği yapısal model Şekil 2'de verilmiştir.

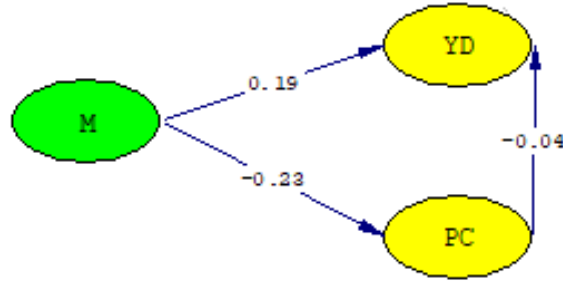
Şekil 2. Motivasyon ile Yaşam Doyumu Değişkenine İlişkin Yapısal Model

Şekil 2'de motivasyon ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi gösteren katsayının ($\beta=0.46$, $p<.01$) olduğu görülmektedir. Standardize edilmiş katsayılar 0.10'dan daha azsa düşük etki, 0.30 civarında ise orta düzeyde etki, 0.50 ve daha üzerinde ise büyük etki değerine sahip şeklinde yorumlanmaktadır (Kline, 2005: 122). Buradan hareketle, motivasyonun yaşam doyumuna orta düzeyin üzerinde etkisinin olduğu söylenebilir. Modele ilişkin uyum indeksleri incelendiğinde ($X^2= 0.56$; $sd = 1$; $X^2 /sd = 0.56$; $RMSEA = 0.00$; $RMR = 0.00$; $CFI = 1.00$; $GFI = 0.99$; $AGFI = 0.99$) değerlerin genelde yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan bu işlemin ardından, motivasyon ile yaşam doyumu arasındaki modele aracı değişken olarak problem çözme becerileri eklenerek model test edilmiştir. Elde edilen modele ilişkin t değerleri Şekil 3'te, standardize edilmiş değerleri içeren aracılık rolü analizi ise Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 3. Motivasyon ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Problem Çözme Becerileri t değerleri

Şekil 4’ incelendiğinde motivasyon ile yaşam doyumu, motivasyon ile problem çözme konusunda kendini yetersiz algılama arasında anlamlı, problem çözme konusunda kendini yetersiz algılama ile yaşam doyumu arasında anlamsız ilişkinin olduğu görülmektedir.

Şekil 4. Motivasyon ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide Problem Çözme Becerilerinin Aracılık Rolü

Şekil 3 incelendiğinde motivasyon ile yaşam doyumu arasında pozitif, motivasyon ile problem çözme konusunda kendini yetersiz algılama ve problem çözme konusunda kendini yetersiz algılama ile yaşam doyumu arasında negatif ilişkiler olduğu görülmektedir. Şekildeki tek yönlü oklar tek yönlü doğrusal ilişkiyi göstermektedir. Her bir ok regresyon katsayısına denk gelecek bir hipotez ve bir yol (path) anlamına gelmektedir (Şimşek, 2007: 9). Bu bilgiler ışığında, Şekil 4’teki modele göre motivasyonun yaşam doyumu üzerindeki belirleyici etkisinin hem doğrudan, hem de problem çözme becerileri aracılığıyla gerçekleştiği söylenebilir. Ayrıca, Şekil 2’deki yapısal model incelendiğinde, motivasyonun yaşam doyumuna etkisinin ($\beta=0.46$, $p<0.001$), Şekil 4’teki aracı modelde ($\beta=0.19$, $p<0.001$) düştüğü görülmektedir. Bu düşünüş, motivasyon ile yaşam doyumu arasında problem çözme becerilerinin aracı etkisinin bir kanıtı olarak ve kısmi aracılığın sağlandığı şeklinde yorumlanabilir. Araştırmada test edilen son modele ilişkin iyilik uyum değerleri incelendiğinde ($X^2 = 259.97$; $sd = 52$; $X^2 /sd = 4.99$; $RMSEA = 0.08$; $RMR = 0.08$; $CFI = 0.89$; $GFI = 0.90$;

AGFI = 0.82) ise, iyi düzeyde ve yeterli olduğu görülmüştür (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012; Hu ve Bentler, 1995; Kline, 2005). Tüm bu veriler ışığında, araştırmada standardize edilmiş değerlere göre yapılan incelemede kısmi aracılığın sağlandığı belirlense de, problem çözme ve yaşam doyumu arasındaki t değerinin anlamlı olmaması nedeniyle, motivasyonla yaşam doyumu arasındaki ilişkide problem çözme becerilerinin aracılığının tam olarak doğrulanamadığı söylenebilir.

TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu araştırmada motivasyon ile yaşam doyumu ilişkisinde problem çözme becerilerinin aracı rolü incelenmiştir. Bu amaçla yapılan korelasyon analizi ve yapısal eşitlik modeli sonuçlarına göre; motivasyon ve yaşam doyumu arasında pozitif yönde ilişki olduğu söylenebilir. Üniversite öğrencileri ile yapılan bazı araştırmalar da (Demir-Güdül, 2015) bu ilişkiyi vurgulamaktadır. Bu bulgu akademik motivasyon ile yaşam doyumu arasında anlamlı ilişki olduğunu (Koç, 2018), akademik motivasyon ve karşılaştıkları problemlerle başa çıkma durumları (Yiğitcan-Nayır ve Tekmen, 2017), akademik motivasyon ile psikolojik iyi oluş arasındaki pozitif yönlü anlamlı ilişkiyi (Özcan ve Karaca, 2018) ortaya çıkaran araştırmalar tarafından da desteklenmektedir.

Araştırmada ayrıca, üniversite öğrencilerinin motivasyonlarının ve yaşam doyumlarının yüksekliği ile problem çözme konusunda kendini yetersiz algılamaları arasında ve negatif yönde ve düşük düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu konudaki alanyazın incelendiğinde, yaşam doyumu ile negatif problem çözme becerisi arasında negatif, pozitif problem çözme becerisi arasında pozitif ilişkiyi (Chang, 1998; Çam ve Alkal, 2019; Hamarta, 2009), problem çözme becerisinin motivasyon üzerinde doğrudan olumlu etkisini, düşük problem çözme algısının içsel ve dışsal motivasyon üzerinde doğrudan olumsuz etkisini (Yurtseven ve Doğan, 2019) gösteren araştırmalara rastlanmaktadır. Bunun yanında, öğrencilerin motivasyonsuzluk, içsel ve dışsal motivasyon puanları ile problem çözme becerisi puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını (Karataş, 2011), yaşam doyumunu anlamlı olarak açıklayan motivasyon

kaynağının düşünme/anlama ihtiyacı olduğunu (Özkul ve Alparıslan, 2019) gösteren araştırmalara da rastlanmaktadır.

Araştırmada son olarak, motivasyon ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkide problem çözüme becerilerinin aracı rolü incelenmiştir. Elde edilen modelin uyum indeksleri incelendiğinde değerlerin genelde yüksek olduğu görölmüştür. Bu bulgu, eğitimcilerin öğrencilerin motivasyonları ve yaşam doyumları konusunda problem çözüme becerilerini ve bu konuda kendilerini nasıl gördüklerini de dikkate almaları gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle, öğrencilerin yaşam doyumlarını artırmada problem çözüme becerilerinin geliştirilmesinin katkısının olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Son yıllarda bu konuda farkındalığın arttığı ve gelişmelerin hızlandığı söylenebilir. Yaşanan süreç; hümanist görüşün etkisiyle insanın öneminin anlaşılması sonrasında, geçmişi felsefe ve psikolojiye dayanan yaşam doyumunu kavramının yanında, motivasyon ve problem çözüme gibi insanla ilgili faktörlerin de eğitimciler ve politika yapıcılar için önem kazandığı şeklinde özetlenebilir. Problem çözüme becerisi ile ilgili en olumlu gelişmenin ise, 21. yy becerileri içinde bilgi, medya-teknoloji, yaşam-kariyer, öğrenme ve yenilik becerileri ana başlığında; eleştirel düşünme-problem çözüme becerisinin öğrenme ve yenilik becerileri alt başlığında (P21, 2019) yer almasının olduğu söylenebilir.

Değişken olmayıp daha istikrarlı olabildiği için bireyin yaşam doyumlarının güçlendirilmesi önem taşır. Bundan dolayı yaşam doyumunu besleyen düşünme/anlama ihtiyacına ilişkin farkındalığın artırılması, bireylerin düşünmekten zevk almalarının sağlanması gerekmektedir (Özkul ve Alparıslan, 2019). Düşünme ve anlamanın problem çözüme basamaklarında önem taşıdığı, diğer bir ifade ile düşünme-anlama ihtiyacının problem çözüme becerileri ile ilişkili olduğu söylenebilir. Bireyin düşünme-anlama becerilerine sahip olması dolayısıyla da problem çözebilme becerilerini, özerklik ve yetkinlik düşüncelerini şekillendirebilir.

Öz belirleme kuramında vurgulandığı gibi; insanın aktif, gelişim yönelimli olabilmesi (Deci ve diğer., 1991; Deci ve Ryan, 2004), özerklik ve yetkinlik ihtiyaçlarını doyurabilmesi (Deci ve Ryan, 2000) bireyin karşılaştığı problemleri çözüme

becerilerinden büyük oranda etkilenmektedir. Çünkü problemlerini çözemeyen bir bireyin aktif, gelişim yönelimli, özerk ve yetkin olduğunu savunmak güçtür. Bununla birlikte, aktivite kuramında vurguladığı gibi eylemin sonucundan çok aktivite sürecinin yaşam doyumunu oluşturması (Yetim, 1991), problem çözüme kavuşmasa bile bireyin problem çözme çabasının yaşam doyumunu etkileyeceğini ortaya koymaktadır. Bu nedenlerle, problem çözme becerisi aracılığıyla yükselen motivasyon düzeyinin bireyin yaşam doyumuna olumlu etkide bulunacağı söylenebilir. Alanyazın bilgileri ışığında elde edilen bu düşünce, yapılan yapısal eşitlik modeli ile elde edilen bulgular tarafından da desteklenmiştir.

Araştırmada elde edilen ilişkiler nedeniyle, yaşam doyumunu yüksek bireyler yetiştirmek için; öğrencilerin motivasyon düzeylerinin ve problem çözme becerilerinin yükseltilmesinin önemli olduğu söylenebilir. Bu amaçla, okul içi ve okul dışı faaliyetlerle öğrencilerde problem çözme becerilerinin geliştirilmesine, güçlendirmesine yönelik çalışmalar artırılabilir. Öğrencilerin motivasyonlarını artırmak için yapılan etkinliklerde, problem çözme becerilerini geliştirme faaliyetlerine yer verilebilir. Bununla birlikte, öğrencilerin problem çözme becerilerini olumsuz yönde etkileyen etkenler belirlenerek önleyici çalışmalar da yapılabilir. Yapılan araştırmanın, örnekleminin bir üniversitenin bazı bölümleri ile sınırlı olduğunun göz önünde bulundurulması gerekir. Bu nedenle farklı bölüm, üniversite ve ülkelerdeki öğrencilerle ve farklı kesimlerde çalışanlarla yapılan yeni araştırmalarla bulgular desteklenebilir. Bunun yanında, konunun farklı değişkenlerle çalışılması ve farklı araştırma yöntemlerinin incelendiği başka çalışmaların yapılması da alana katkı sağlayabilir. Bu anlamda özellikle problem çözme ve yaşam doyumunu arasında yüksek aracılık etkisine sahip olan değişkenleri belirlemeye yönelik araştırmalar yapılabilir.

Araştırmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde yer alan tüm kurallara uyulmuş ve bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi girişimsel olmayan etik kurula yapılan başvuruda, 15/04/2020 tarihinde yapılan toplantıda araştırma GO 2020/98 sayılı kararlar etik açıdan uygun bulunmuştur.

KAYNAKLAR

- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: conceptual, strategic and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173-1182.
- Bayındır, N., & Özel, A. (2008). *Gelişim ve öğrenme*. Ankara: Nisan.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, Ö., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2013). Bilimsel araştırma yöntemleri. (15. baskı). Ankara: Pegem A.
- Cassidy, T. & Giles, M. (2009). Achievement motivation, problem-solving style, and performance in higher education. *The Irish Journal of Psychology*. 30(3-4), 211-222. doi:https://doi.org/10.1080/03033910.2009.10446311
- Chang, E. C. (1998). Hope, problem-solving ability, and coping in a college student population: some implications for theory and practice, *Journal of Clinical Psychology*, 54, 953-962.
- Çam, S., & Alkal, A. (2019). Life satisfaction and interpersonal problem solving in university students: The mediating role of forgiveness. *European Journal of Education Studies*. 6(7), 220-235.
- Çankaya, A. (2017). Aristoteles'in etiğinde haz ve iyi arasındaki ilişki. *Kutadgubilig Felsefe-Bilim Araştırmaları*, 34, 505-517.
- Çelik, H. E., & Yılmaz, V. (2013). *Lisrel ile yapısal eşitlik modellemesi*. Ankara: Anı.
- Çokluk, Ö. S., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, S. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: Spss ve lisrel uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çötök, T. (2011). *Aristoteles ahlakının kurucu erdemi olarak phronesis*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behaviour. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2004). *Handbook of self-determination research*. The USA: University of Rochester Press.
- Deci, E. L. Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., & Ryan, R. M. (1991). Motivation and education: the self-determination perspective. *Educational Psychologist*, 26(3 - 4), 325-346.
- Demir-Güdül, M. (2015). *The relationship between university students' academic motivation profiles and psychological needs, academic procrastination and life satisfaction*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Demir-Güdül, M. Can, G., & Ceyhan, A. A. (2019). *University students' academic motivation profiles: Relationships with academic procrastination and life*

- satisfaction. 7. International Self-Determination Theory Conference. (21.05.2019). <http://acikerisim.iku.edu.tr/handle/11413/5197>.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Durak, M., Senol-Durak, E., & Gencoz, T. (2010). Psychometric properties of the Satisfaction with Life Scale among Turkish sociality students, correctional officers, and elderly adults. *Social Indicators Research*, 99(3), 413-429. Doi: 10.1007/s11205-010-9589-4.
- Ewen, R. B. (2003). *An introduction to theories of personality*, 3 rd edit. ABD: Lawrence Erlbaum Associates.
- Hamarta, E. (2009). A prediction of self-esteem and life satisfaction by social problem solving. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 37, 73-82. Doi: <https://doi.org/10.2224/sbp.2009.37.1.73>.
- Harju, B. L., & Bolen, L. M. (1998). The effects of optimism on coping and perceived quality of life of college students. *Journal of Social Behavior and Personality*, 13(2), 185-200.
- Heppner, P. P. (1988). *The problem solving inventory (PSI): Research manual*. Palo Alto, CA. Consulting Psychologists Press.
- Heppner, P. P., & Petersen, C. H. (1982). The development and implications of a personal problem solving inventory. *Journal of Counseling Psychology*, 29(1), 66-75.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1995). Evaluating Model Fit. In R. H. Hoyle (Ed.), *Structural equation modeling: Concepts, issues and application* (pp. 77-99). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Karaman, M. A., & Watson, J. C. (2017). Examining associations among achievement motivation, locus of control, academic stress, and life satisfaction: A comparison of U.S. and international undergraduate students. *Personality and Individual Differences*, 111(1), 106-10. doi: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.02.006>
- Karaman, M. A., Nelson, K. M., & Vela, J. C. (2018). The mediation effects of achievement motivation and locus of control between academic stress and life satisfaction in undergraduate students, *British Journal of Guidance & Counselling*, 46:4, 375-384. doi: 10.1080/03069885.2017.1346233.
- Karataş, H. (2011). *Üniversite öğrencilerinin epistemolojik inançları, öğrenme yaklaşımları ve problem çözme becerilerinin akademik motivasyonu yordama gücü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling* (2nd edition). New York: Guilford Press.

- Koç, K. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin yaşam doyum düzeyleri ile akademik motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 58-65.
- Larson, M. L., Allen, S. J., Imao, R. A. K., & Piersel, C. W. (1993). Self perceived effective and ineffective problem solvers differential views of their partners problem solving styles, *Journal of Counseling ve Development*. 71, 528-538. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1993.tb02236.x>
- Lu, L. (2000). Gender and conjugal differences in happiness. *The Journal of Social Psychology*, 140(1), 132-141. <https://doi.org/10.1080/00224540009600451>
- Neugarten, B., Havighurst, R., & Tobin, S. (1961). The measure of life satisfaction. *Journal of Gerontology*. 16,134-143.
- Özcan, Z., & Karaca, F. (2018). İlahiyat fakültesi öğrencilerinde akademik motivasyon ile psikolojik iyi oluş ilişkisi üzerine bir araştırma". *İlted: İlahiyat Tetkikleri Dergisi*, 2, 321-341. doi: 10.29288/ilted.447368.
- Özkul, A., & Alparıslan, A. (2019). Yaşam doyumunu artıran motivasyon kaynağı: Düşünme-anlama ihtiyacı. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 3272-3288.
- P21. (2019). P21 Framework definitions. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED519462.pdf>
- Süral-Özer, P., Eriş, E. D., & Timurcanday-Özmen, Ö. N. (2012). Bilişim teknolojileri uygulamalarında kullanım niyetine etki eden davranışsal faktörleri belirlemeye yönelik bütünlük bir model önerisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27(2), 93-114.
- Savaşır, I., & Şahin, N. H. (1997). *Bilişsel davranışçı terapilerde değerlendirme: Sık kullanılan ölçekler*, Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Şahin, N., Şahin, N. H., & Heppner, P. P. (1993). Psychometric properties of the problem solving inventory in a group of Turkish University Students. *Cognitive Therapy and Research*, 17(4), 379-396.
- Şimşek, Ö. F. (2007). Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları. Ankara: Ekinoks.
- Tulunay-Ateş, Ö., & İhtiyaroğlu, N. (2019). Adult motivation scale: A scale development study, *Kastamonu Education Journal*, 27(2), 611-620. Doi:10.24106/kefdergi.2612
- Ümmet, D. (2017). Genel psikolojik sağlık ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkide evlilik uyumunun aracı rolü. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(1),159-175.
- Vollmeyer, R., Rheinberg, F., & Burns, B.D. (1998). Goals, strategies, and motivation. In M.A. Gernsbacher & S.J. Derry (Eds.), *Proceedings of the Twentieth Annual Conference of the Cognitive Science Society* (pp. 1090-1095). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

- Wieth, M., & Burns, B. D. (2000). Motivation in Insight versus Incremental Problem Solving. *Proceedings of the Annual Meeting of the Cognitive Science Society*, 22(22). <https://escholarship.org/uc/item/581019r0>
- Yetim, Ü. (1991). *Kişisel projelerin organizasyonu ve örüntüsü açısından yaşam doyumu*. Yayınlanmamış Doktora tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Yiğitcan-Nayır, Ö., & Tekmen, B. (2017). Öğretmen adaylarının gözüyle öğrenme ortamlarının akademik motivasyon ve problem çözme becerisine katkısının incelenmesi. *Başkent University Journal of Education*. 4(2), 122-135.
- Yurtseven, N., & Doğan, S. (2019). Structural relationships among academic procrastination, academic motivation, and problem solving skill in prep class college students. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*. 9(3), 849-876.

ORCID

Öznur TULUNAY ATEŞ <https://orcid.org/0000-0003-1784-7227>

SUMMARY

Aim

In this study, it is aimed to determine the role of problem-solving skill in the correlation between motivation and life satisfaction based. This, on the information that the correlation between motivation and problem-solving, between motivation and satisfaction with life is verified with researches and based on the inference that problem-solving skill can create motivation and affect motivation positively. By this means, it is thought that trainings to be given and guidance to be provided in studies on increasing motivation of university students in relation to improving problem-solving skills will be useful in seeing its positive impact on students' satisfaction with life. For that reason, the research is expected to contribute to the field.

Method

The research is a study in correlational survey model. The research population consists of students at a university in 2018-2019 academic year. Due to difficulties of reaching the population, it is implemented to 421 university students who were studying at engineering-architecture, education, economics, sports sciences and science and letters faculties, and the students volunteered to participate in the research. After extreme data is eliminated, analyses were conducted with the data obtained from 420 university students. The data of the research were collected using Likert type measurement instruments. These are Adult Motivation Scale, Problem-Solving Inventory and Satisfaction with Life Scale. In the research, Cronbach's Alpha values of the scales, descriptive statistics of variables and correlation coefficients were analysed. Furthermore, Structural Equation Modelling (SEM) was conducted to test the model established for the correlations between motivation, problem-solving and satisfaction with life. LISREL 9.30 and SPSS 24 software were used in the analyses. Average values were assigned instead of the limited number of lost data and bad data is checked and corrected. As SEM is a multivariate analysis, sterilization of the data from multivariate extreme values is tested by calculating Mahalanobis distance. In this research, arithmetic average, medial and mode values were examined in SPSS software to test the normal distribution of data prior to structural model analysis. Besides that, the data were also checked on LISREL software in terms of univariate and multivariate normality and no problem was encountered. After the normality of the data is tested, validity and reliability analyses of the scales were conducted first and then measurement model was analysed and verified, correlations between variables were identified and lastly it was proceeded with structural equation model analysis regarding the mediation role of problem-solving skill in the correlation between motivation and satisfaction with life.

Results

Pearson Product-Moment Correlation Analysis was conducted for determining the correlation between university students' motivation, satisfaction with life and problem-solving skills. In the analyses conducted, negative and low-level significant correlations were found between motivation and problem-solving, positive and low-level significant correlations were found

between motivation and satisfaction with life and negative and low-level significant correlations were found between problem-solving and satisfaction with life. In that case, it can be said that there are negative and low-level correlations between high motivation and satisfaction with life of the students and their self-perception of being insufficient in problem-solving; positive and low-level correlations between their motivation and satisfaction with life. In addition, the fact that no correlations were found with correlation coefficient of 0,80 and over can be interpreted that there is no multicollinearity problem. According to the investigations conducted, it can be stated that correlation values indicate correlations among variables and such correlations are verified in the measurement model analysed; in other words, it can be stated that mediation analysis conditions are met.

In the analyses conducted, it was seen that the coefficient which shows the correlation between motivation and satisfaction with life is ($\beta=0,46$, $p<.01$). This result can be interpreted that the impact of motivation on satisfaction with life is over moderate level. It was seen to decrease to ($\beta=0,19$, $p<0,001$) in the mediator model established afterwards. This decrease can be interpreted as an evidence of mediator impact of problem-solving skills between motivation and satisfaction with life and that the correlation is not significant anymore and therefore partial mediation is ensured. It was seen that good fit values of the last model tested are on good level and adequate.

Conclusions and Discussion

In the research which investigates the mediator role of problem-solving skills in the correlation between motivation and satisfaction with life, it was determined that problem-solving skills have partial mediator role in the correlation between motivation and satisfaction with life. This result indicates that educators should take problem-solving skills and how they see themselves in that matter into consideration in relation to students' motivation and satisfaction with life. For that reason, it should be considered that improving problem-solving skills contribute to increasing students' satisfaction with life. It can be said that awareness has been raised and developments have been accelerated in that matter in recent years. The process can be summarized as that besides the concept of satisfaction with life which is based on philosophy and psychology, human related factors such as motivation and problem-solving have gained importance for educators and policymakers in the aftermath of realizing the importance of the human with the impact of humanist views.

Ek .1

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu

ARAŞTIRMA PROJESİ DEĞERLENDİRME RAPORU

Toplantı Tarihi: 15.04.2020 Çarşamba

Toplantı No:2020/4

Karar No: GO 2020/98

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Öznur TULUNAY ATEŞ'in sorumlu araştırmacı olduğu, "Öğretmenler ve Üniversite Öğrencilerinde Motivasyon, Yaşam Doyumu ve Problem Çözme Becerilerinin ve Bu Değişkenler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi" başlıklı proje önerisi araştırmannın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

(Başkan)
Prof. Dr. Yakup YILDIRIM
(Veteriner Fakültesi Öğretim Üyesi)

(Katılmadı)

Prof. Dr. Ramazan ADANIR
(Veteriner Fakültesi Öğretim Üyesi)

Prof. Dr. Enişah ATAY
(Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi)

Doç. Dr. Sadık Yüksel SIVACI
(Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi)

Doç. Dr. Osman TUBAY
(İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Öğretim Üyesi)

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Yavuz KARAFİL
(Spor Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi)

Dr. Öğr. Üyesi İftar GÜRBÜZ
(Veteriner Fakültesi Öğretim Üyesi)

Dr. Öğr. Üyesi Arife ÜNAL SÜNGÜ
(İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi)

(Katılmadı)
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARACA
(Dış Hekimliği Fakültesi Öğretim Üyesi)

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Ertan TAĞMAN
(Fen-Edebiyat Fak. Öğretim Üyesi)

(Katılmadı)
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin APALI
(Fen-Edebiyat Fak Öğretim Üyesi)

(Katılmadı)
Dr. Öğr. Üyesi Sibel ŞENTÜRK
(Bucak Sağ. Y.O Öğretim Üyesi)

(Katılmadı)
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Buğra HAMŞIOĞLU
(İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Öğretim Üyesi)

Dr. Öğr. Üyesi Serma ÖZMERT ERGİN
(Sağlık Bilimleri Fak. Öğretim Üyesi)

Dr. Öğr. Üyesi Elçin BETEL
(Sağlık Bilimleri Fak. Öğretim Üyesi)

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu 15100-BURDUR
Telefon : 0-248-213 1276 / Faks: 0-248-213 12 74

